# 1302

1302
ĀZĀD (Nārāyandās)
Āzād bhajnāvalī.
Mīrpūr Khās: Jethānand Shāmdās, [1931].
30 p. 16 cm.
Nationalistic songs in praise of Motilal Nehru and the swadeshi movement.
PP Sindhi 9; PIB 215/49

NATIONAL ARCHIVES OF

SINDHI Pp 9

INDIA OFFICE
LIBRARY

آزاد پبلڪ لائبريري

# ا- پارٽ ماتا جي پڪار

ٽل - ٻوس پارٽ ماتا ويچاري
ڪٽيو نيٽ ٻڌي ٽي پڪاري

ا- جاڳو جاڳو شير جوانو-
نوڪر شاهيءَ جو ٽٽو ڪريو بانو-
ڇڏيو غلامي ٽاري.

۲- گھر گھر ۾ ڪريو چوڪوڙاري-
پارٽ ماتا ٽيندي سڪاري-
ڇڏيو گود سندس سينگاري

۳- ماتا ڪري ٿي آھ و زاري-
ملڪ ودیشيءَ ڪيو ٻيڪاري.
سڀو ڇڏيو اڻس ساڻي.

۴- چوي نارائڻ سڀ چوڪو ھلايو-
نوڪر شاهيءَ جو تڏو ڪٽايو-
جيئن وڃي سڀني وساري.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

## ٢ ڊلن جو ڊوڳو

ٽل- نوڪر شاهي ڇڏيو ڪٽائي-
ڊلون ٽڪس وڌائي ظلم مچائي.
ا- ملڪ اسانجو مال اسانجو-
ڪوڏر اسانجي ٽالهه اسانجو-
نيٽو نول اڙائي.

٢- ڏنڊا ڏورين اسين هلايون-
تنهنجون ڏيون سڀ سر تي وسايون
ٽنگ ٽڪس جي ته اڙائي

٣- پٽل چاندي سون ڇڏائي-
ڪوپ ساسر ڏانئين بسيون بڻائي-
روٽن ناڙ هلائي.

٤- ڳهو بچائط جو ڪري ٿو سڏيو-
چوي اوهين سڀ باغي آهيو-
وڃهي جيل اندر ٿو ناهي.

٥- چوي. لاوائط بڏو لوڙ ناري-
ڪيائين پارٽ ڪي پورو بڪاري-
ڏينهن جو ڏيو ڏکائي.

## ٣ جيل جي ياترا

ٽل- هلو جيل اندر سڀ ڪاهي.

پؤ پولا دل جا لاهي-

گهر گوبند جو اهو آهي هلو جيل اندر سڀ گاهي.

١- بنان جيل ڪارج نا سرندو.

بنان جيل ظلم نا ٽرندو-

اچو سوري سينو ساهي.

٢- بنان جيل سوراج نا ملندو-

بنان جيل پارٽ نا ڪلندو-

اهو راهه آزادي آهي.

٣- جڏهين دڪ جيل جا ڏسبا

تڏهين اسڪ سوراج جا پسبا-

ويا سنيهو شهيد سڏائي.

٤- اچو نڪري شير جوانو-

وڳو جنگ جو آهه ٽرانو-

ڪڙو قومي جهنڊي کي چاهي.

٥- جڏهين ڪندا ترت تياري-

ٽيندي پارٽ ماتا سکاري-

عرض داس نارائڻ جو آهي.

## ٢ هندستان آزاد ٿيڻو توهان

ٽل- هندوستان آزاد ٿيو توهان-

نوڪر شاهيءَ جو تڏو ڪٽايو توهان

۱. لکڑي ٿيو لروار جنگ ۾- اي پارٽ جا پهلوان.
پورن آزادي ۽ جي خاطر-
سر کريو پنهنجو قربان-
ڪيدي گورن کي هاڻ اماڻيو توهان.

۲. اصل کان پارٽ اسانجو- ملڪن ۾ مشهور آهه-
وڏي ڏسو اتهاس سارا- ڪهڙا اسانجا ويرتها
مرڻ ملڪن ۾ مان وڌايو توهان

۳. پائڻ اسان جا بڪ مرن- اسين کريون عيش آرام-
لعنت آهي اهڙي جيڀ کي-
ڪاڏو پيٽو سڀ حرام.
چوتا مردن ۾ نالو ڪڍايو توهان

۴. جي پاڻيون آزاد ٿيون- ڪوي ٿيو لروار سڀ-
ڪٽي صبر شمشير هٿ ۾ اڻيو اچي آزار سڀ
ناراڻا سڪ وطن جي چاڙايو توهان

( ۵ )

ٽل- مرحبا چڱي الهڪي ماڪ لاء جي ماربا-
ملڪ جي خاطر جوان ڇا رت جن جا هاربا

۱- سر وڃي تان سر خرو ٿئي- قوم جي جي ڪراڻي
پيهن جي سر جا فائدا للاصان هٿ ڪي سار با

٢- هار پنهن جي قومکي - ٻڌي ڏ. ٻي ڪنهنتي ڪهو
پنهنجي تن جا لاهي ترها - رت پنهنجي ۽ تار ٻا
٣. ملڪ لاءِ جي جنگ لڳي
جيءَ جان جا جوڙي جهاز
رڳن جا لاهي رسا - لنکني وجهي هاڪار ٻا
٤. نياز سان هي سر ٻه - ڏ ينداسون لڏالوڪري
وطن جي واڳن ولڻ لاءِ - سروري ڪٽن واز ٻا.

( ٦ )

ٽل - جنهنکي سڪ سچي سوراج سندي
ساڻ مان گهرن ۽ پوءِ ڪٽن ڪنڊي
١ - اچوڙي پيٺر ادين سڏ ورين -
حال وطن جو ويهي ڪو اورين
آهي پارت ماتا بند ۽ بندي
٢ - هاڻي ادين ڏوهين ديرنه لاءِ -
ستيا گره ۽ هلي تالو ٽلکاءِ
پوءِ سڙي ڪندو ڪرتار سڀني
٣ - وطن اسانجو ويران جو ڪڙو -
لوڪر شاهيءَ نابود جو ڪڙو
ساڻي يومي ٻڌاءِ بهشت سندي
٤ - پارت ماتا آهي حيواني -

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

هاڻي پٽن جي ڪريو قرباني
متان هاڻي رکو من ۾ ڪا مندي

( ٧ )

ٽلي - جاڳو جلد ٿيو هوشيار سڄڻ -
ڪيو ظالم کي سمنڊ پار سڄڻ

١ - سيکڻ مان سنهري اڇو جنگ جي ميدان ۾
ڏاڍ ڏيڻ ۾ جو مري سو نا وڃي جر ڏام ۾
ايڏي دير نہ آهي درڪار سڄڻ

٢ - مرڻ سان مڪتي ملي جڏ ۾ سوراج آهي -
جنم مانش جو مليو ڪٽون خروري ڪاج آهي
ڪٽون اهنسا سندو هٿيار سڄڻ

٣ - هو برہ بر سرڳ جي نديش پارٿ هي پلو
نوڪر شاهي نابود ڪرڻ و حال هي ٿيڻ والو
ڪيو جدي قاڻي هاڻي ذار سڄڻ

٤ - جي پائيو آزاد ٿيون سور سڄيون سڀ سکو -
ظلم ظالم پل ڪري صبر سان سرتي سکو
نارائن ٻيڙا آهن پوء پار سڄڻ



ٽلهه - ٻيغام سوراج ڪا هر گهر ۾ -
پهچاڏيا مها تما گانڌي جي -

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ان پولي پارت کي شيرون کون،
بتلا دیا مهاتما گاندي نے
اے دکي دیکھ دشا اس پارت کي۔
تب اکون سين آنسون بها دیا
تب خيال آزادي کا هوا کون۔
کروا دیا مهاتما گاندي نے
۲۔ سب عيش و آرام مين پھيل گئي۔
رها دیش اپني کا خيال نهين
جنکارا نعارا لي هاتون مين
بجوا دیا مها تما گاندي نے
۳۔ کر ظلم ظالم نے باند کيا۔
هر طرح سين هم کون غلام کيا
لي صبر شمشير کون هاتون مين۔
چڑوا دیا مهاتما گاندي نے
۴۔ جب اپنکون هم پول گئي۔
رها دیش اپني کا خيال نهين
تب گيتا گيان کي شبدون سين۔
بتلا دیا روح روحاني مين
۵۔ لاوائن لٹرکو دیکھ ذرا۔
اس حالت پياري موهن کي

هر ايڪ سين تم تو پيار ڪرو-
سڪلا ديا مهاتما گانڌي لي.

( ٩ )

تل- اي جوانو بهلوانو وهي وهڻ جو وقت ناهه
سوين شير شهيد ٿيڻا خوش ٿيڻ جو وقت ناهه

١- هند جو هيرو اسان جو ظالمن قابو ڪيو-
اچو ڪريون آزاد ٿهڪي چپ ڪرڻ جو وقت لاه

٢- ملڪ خاطر مري ويا جليا لوالي باغ ۾-
موٽي ملیو ڪين پي پٺ سان- گهر آيو وري گهوٽ ناه

٣- لوو ولين جا نرجي ويڙا- پائرن پيرن جي هٿان-
ويا ڪسي ڦهري ڪلن سان وري ورڻ جو وقت ناه

٤- شولا پور جي شهر ۾ ڪيئن شير شهيد ٿيا-
هڻ تون گولي هي اليئي گردن بس ڪرڻ جو وقت لاه

٥- پشاور جي پٺاڻن صبر جي شمشير کڻي-
هٿون هٿيارو توهان گوليون مولهه موڙ جو وقت لاه

٦- جيرام جهڙي جوان سان ڪاڄي ۾ ڦهر ٽيو-
حرامخورن هنيس گوليون چپ چور ڪرڻ جو وقت لاه

٧- اسانجي خاطر سر ڏين اسين رهون آرام ۾-
مرڻ بهتر نارائڻ آه اهڙي جيئڻ جو وقت لاه

ٹل۔ ڪشت آهي اڄ اهي هن پارٿ جي مٿان۔
ظلم جو جهنڊو ڪنڊ آهي پارٿ ماتا جي مٿان

١۔ هند جي بلبل نڏو جي جمل جون سختيون سهي
ٿي رهي قربان پيٿر پارٿ ماتا جي مٿان

٢۔ وارٿ ويري ڪٽي پٿر ڪملا ڏيوي وٽ جڏهن
گل ڪمل جڻ ٽڙندي ويئي پارٿ ماتا جي مٿان

٣۔ لڪشمي ڏيوي سا، وڙي ظالمن جي ظلم ۾۔
صد بار ڪري اهنجو ساه صدقو پارٿ جي مٿان

٤۔ خولي ڪپڙي ڪي ڪتائي خوشي سان خورشيد لڪني
قيد ۾ قابو جي ٽڙي پارٿ ماتا جي مٿان

٥۔ هند جو سر تاج ڪاندي تنهن جي پٺي پٺ هلي
ظلم ٽورٺ لاءِ لڪني پارٿ مالا جي مٿان

٦۔ ڏيوي ڪملا پيٺ ڪرشنا ڪري اڄ نروار ٿيون
وارٺ لڪٽيون سر هو پنهنجو پارٿ ماتا جي مٿان

٧۔ مورن والڳي مرڙ لا مرڪندي مڪتسر ڪري
ترٿ ٽڙيو هاٿي وديشي ڪپڙو پارٿ ماتا جي مٿان

٨۔ ٻرن والڳي ٻليون جيڪي اکين سڄ ٻالڙي
وارن ٿيون سر هو پنهنجو پارٿ ماتا جي مٿان

٩۔ ڪهواريون ٻرال ٻيون جي پوڙهيون شوق
سان هوا ٿيون ڪن

ميڙي وستا ڪري ڪٽالي پارت ما ا جي مٽان.

١٠- دڙ جون دانهون ڪري راتو ڏينهان ٽيون رت روئن
ڪڏهن لهندا ٻنڊ جا ٻرڌا پارت ماتا جي مٽان

١١- رت رنگيون اڇي جي پوشاڪون ٻاڌ پيمر تن ڏيو
ناڙائن ويندو ظلم سارو پارت ماتا جي مٽان.

( ١١ )

تلهه- هي وقت نه آڻ وڃائڻ جو
هي ويلو ٻاڻ ملهائڻ جو

١- پارت جا اڄ پائرو جاڳو
سمو سڏائو آهي سياڪو
ماڻڪ جو مان ڀجائڻ جو

٢- ڏاڙيو ڪيڙو لاهيو
پڌهن جو ڏاهيو ٻڌهجو ٻاڌو
ويديشي وئل اڏائڻ جو

٣- ڪٽي ڪٽي تي ڏرلو ماريو
ڪسي شراب هٿن مان هاريو
ٻوهي دل هي درد هٽائڻ جو

٤- مڙدن سان ڪڏ ڏرم ٻڌايو
ٽيپي ٻڌو هٿن آڪ شڏايو
خوف نه جان جلائڻ جو

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

۵- مرد سڈائي ہاڻ لکائين
ڇو تہ انهن کي ڇوڙيون ٻائين
ڪم ڪن تہ ٻار نہ ٻائڻ جو

( ١٢ )

تلهہ - سگها واڳہ وطن جي .وآريندا -

هي ظلمي راڄ ڏ ڪاريندا

١- سڄاڻ ٿيو هاڻي شهر جوالو -
غلام ٿيڻ جو آهي زمانو
ظلم ظالم جو ٽاريندا

٢- ڪروڙين ڪوڏ ڪهي نہ ڇڏياءِ -
وڙين جا ور ليا ءِ
هي حڪومت هندمان هڪاريندا

٣- در در ڪن ٿيون ديويون دانهون -
ٻڏو پائرو الهن جون آهون
ٿنل هنيا ڪن ٽاريندا

٤- ڏيو پاڻيءِ جي پاڙ اکاڙي -
ملڪ پڌهن جي مان ڪيوس ڏ ڪاري
همٿ توهان ڪين هاريندا

۵- وڏو وهڻ جو هاڻ نہ آهي -
ناڻائڻ اچو سڀ جنگ مڙ ڪاهي
ڪيل انجام پنهن جو پاڙيندا

( ۱۳ )

تلھ - جلد لھون سارون - ڪٽن داراسن مارون

۱- ماريو ماريو وري ماري - تتل وڃي ٽڪن تي وهاري
وڃھو جان لڀ ھڪاري - ڪري ٿو بيھودہ بون ڪاريون

۲- ڏور ڏل ھ اصل ڏ آھي - گھوڙا چالپن لي ڏوڙائي
متان ڪنڊن جي اڇلائي - وھائي خون جون ڏارون

۳- جي جاءِ ڪري چاٽي - وڃھي تن متان گھاٽي
مڃي مالڪ سندي پاٽي - سھ سرتي ٽاڪلواريون ...

۴- ڏسي پاڙن جوڻون اري - الدواسا جي ٻوي گھاري
اھڙو جٽ بيڪاري - وڃي دنيا تي ڦٽڪارون ...

۵- جواب سکن ڏ لس ڏاھي - خون پاڙن جو ڪوڙو آھي
آيوسند پوليس کي ڪاھي - ڪيون لڻين جون ڻ للڙون ...

۶- جوي ناراڻن ڏ سڏو پائي - شرم سنڌ پوليس کي ڏ آئي
اولي لڻين جي ڻ لائي - ڪائي پاڙون تي خوب ڌارون ...

## ( ۱۴ ) مرحبا شريمت جيرامداس

۱- ٻڌي آڻين جيرام منھنجا ڻون شير پيارا -
شير پيارا سچي سڏہ جا ستارا

۱- ٻڌھن جي ڪمن ڪان لو ڪيو ڪارو -
وھوار وڪالت جو ڇڏيء سارو

گھڑادي ڏنڏي نکو گھيڙ- منھنجا تون شير

٣. سخت سزا تو پھرين ڪماڻي-

حسين ھٿن سان توڇي ھلائي

ڏل جو ڪاڍي تو سپ غير- منھنجا شير

٣. غريب ڪڏامن. جون لھين تو سارون-

ظلم جون بيٺو آھين پٽ تون پاڙون

آھين تون دلجو دلير- منھنجا شير

٤. ڪراڻي تو ڪئي ترت تياري-

گولي سنيئي ڪمر واري

ماري سگھي توکي ڪير- منھنجا تون شير

٥. اڃان اسان کي علوم آشا آھي-

واڌو وطن جي ڏينڊي ورائي

ھٿي جبر شمشير

٦. ڏاڍي وارن ڪئي اڃا ڏاڙي نيزاري-

اڇجان اسانوٽ تون ھڪواري

ٻوڙ گھمائج تون ٻير- منھنجا تون شير

٧. قاصد ڪٽي آيو ناراڻن نماڻو-

غلاميءَ ڪيو آھي اسان ۾ ناڻون

ھاڻي نہ ڪر تون دير

## ۱۵ مرحبا شريمت جيرامداس جي

تلهه . ستيا گرهي شير سچو اچي ويو
سنڌ جو سرتاج صوبو اچي ويو
۱ـ سڪل سنڌ جي باغ ۾ آزادي جو ٻوٽو ڪليو
ٻهڪندڙ ٻوٽي جو گل ـ سچو اچي ويو
۲ـ جان جي پرواهه نه ڪا ـ سر وڃي تان گهور ٻو
سچو شوڪ قوم جو ـ رهبر اچي ويو
۳ـ ٻوڏ مڙئي هٿ بڏي . شيواڪئي سرسٽ ڏيئي
غريبن جي گهر جو راکو ـ اڄ اچي ويو
۴ـ تياري ڪري سڀ نوجوانو ـ مرد سان گڏ مرد ٿيو
ميدان نارائڻ جنگ جو ـ اڄ مچي ويو

( ۱۶ )

تلهه ـ آيا شير سپاهي ـ ٿي انگريزن لٻاهي
۱ـ پاپي انگريزآهي هڇاڙ ـ ملي هاڻ سڀ ڪيو وس ٻارو
جنهن حڪومت ڪئي جمائي ـ آيا شير
۲ـ حق ونڊ ويا جيڪي جنگي ـ
ڏاڪڻ تي ڏيي الس ٽنگي
ڪانهيس هاڻي ڇٽائي ـ آيا شير
۳ـ دردي ڏاڪڻ ڪن دانهون ـ
ليڊر سازبند يس ڪچون آهون

ڏکي نہ ٿيندیس سهاء
فاعدو ظالم جو مڙون نہ آهي.
هاڻ هلو سپ جيل ۾ ڪاهي..
ڪندا سون اتي صفائي
۱- توپ تلوارون پلي هلائي.
پرواه ڪاڻ اسانکي نہ آهي
ليٽ پونديس مونهہ ۾ جائي.
۱۷ - چاپلوسن جي بي حيائي
ٻلهہ. لڳي ٿي مانڊهن جي. ولن ڏا پوي. ايمانن جي
ائتن ڪا بڏ ٻيوانن جي
۱- غلاميءَ ۾ بدل آهن. ڪٽيءِ جڏن پڇڪي لرڪائين.
ڏکا درد ڏيا ڪائين. رڳو ائتن پيٽ پالڻ جي
۲- پاپي هن پيٽ ڪڙي ليئ. پائڻ جورت پڏن هيءَ هيءَ
ڪلن بازار بهي ٿهہ ٿهہ. پولدين ڪا پيره گهاڻن جي
۳- غلامي گهرڪي وئي. آزادي مان نہ جائن سيڻي
ڏسائيندي جتن جند وئي. راءِ ۽ خانبهادرن جي
۴- اهي جي ڏيش جاد شمن. برباد ڪرڻ آس جهڻ پٽ ڏن
وهي هت لا وڻورو ڪن. گهرج نہ آدنمڪ حرامن جي
۵- عقل لاڙائن نہ آء جڪي. سمجهائيندي جا وري ٽنڪي
اجائي ٻڪ بيهودن کي. لٽي وڃي ڳالهہ سياڻن جي

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

( ١٨ )

ڪانگريس ميرپور خاص جي مهانما گانڌي
جي والنٽيئرن سان موڪلاڻي

ٽلهه- گلشني گجرات ڪي گل سنڌ سين جاني لڳي-
شيوڪ سچي اس قوم ڪي اب سنڌ سي جاني لڳي

١. هورها ميدان جاري - جنگ ڪا گجرات مين-
شهيد هوني ڪي لئي اب سنڌ سين جاني لڳي

٢. هڻن سچي عاشق يهي معشوق وه ميدان-هين-
جان ڏيني ڪي لئي اب سنڌ سين جاني لڳي

٣. مل لو- ملالو اني پاني موقعه ملنا ڏر-هين-
آخرين پيغام ديڪو سنڌ سين جاني لڳي

٤. ولدي مادر هيٺ سڀڪو لاڙائن داس نوجوان ڪا
جوڙ ڪر هڪون يهان اب آپ نو جاني لڳي

١٩ ( غلام سپها )

ٽلهه. امن سپاهڻي آهي - جڏيو جوالو ٽهڪي داهي

١. بيٺ پالوء چاپلوس جيئي - امن سپاهڻا ميمبر سڀئي
مٽان پنهن جو ڪو ٻاڻ ڪاساڻي

٢. ادا اڏاهي ديش جا دشمن-ولوان وطن جو ڪٺا چمن ان
ديش کي غلام بنائي - جڏيو ٽهڪي داهي

٤. راه بهادري جو بيڙو هٽائي. هوش عقل سڀ
ڇڏيائون وڃائي
هاٽي کير هنن سمجهائي

٤. آزاد ٿيڻ جي نه آهين مرضي.
چوته سرڪار جا آهن قرضي
انهي مرض ڇڏيو ته منجهائي

٥. ڪميٽون سرشتو آهي سرڪاري.
پائو رکن ٿا تن سان ياري
ڏنوته پاڻڪي ڪرائي

٦. پٺ پائڻ کي خوب ڪرائي.
ليڪچر غلامي جا ڏين ٿا ناهي
موٽر منجهه لڪائي

٧. راءِ صاحب ءِ خان بهادر.
اٿو انگريزن جا اهي ٻاندر
جٽن وڌين ٽڪن لڇائي

٨. ڪرسين لاءِ بندوق پروالا.
وڃي ٿيا انگريزن جا پاڻهان
نوڪر ٿالو رکائي

٩. غلامي کان ڇٽڻ جي چاهه.
اڇي ڪانگريس ۾ ٿالو لڪاهو

ونون واڪ وطن جي ورائي
۱۰. ڪانگريس سرڪار ٻارائط نيائي۔
ملڪ خاطر جا ڙي لڙائي
وڃون سوري سر چڙهائي
۲۰ ماتا جي آشيرواد
وڃي ٿو ڏرم جي يدھ۔
مگر سر ڪي ڪٽائڻ تون
دفع ڪج يا ڏر دشمن ڪي۔
يا هستي ڪي مٽائڻ۔ تون
۱۔ اسالڇي ديش ڪي دشمن۔
ڪري جي ڪاڏ هت آيا
الهن کي خون ڪٽون جو۔
آهه جا سو ٻٽائڻ تون
۲۔ ارجن ٿيم ڪرشن جو۔
سمايل خون آهه تو ۾
اي بلوان بل وارا۔
ڏ تن لالو ڪٻوائڻ تون
۳۔ ڪدا ڪر تون ڪڏا سان ڪر۔
ڪهيڙو ويڙ دشمن تي

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

مثائج يا ڏ قاتل کي.

نہ هرگز پٽ ورائج ٿون

۴- ڏ هشت د شمن جي جي.

ڏسي موٽي منا ايندين

چوان ٿي پوء نہ هرگز هاء.

مگر موڪ پسائجي ٿون

۵- سچو پٽ لعل ماتا جو.

چوائٽ گرچ چاهين تو

ڏ جان ء مٿرا سر پنهنجو.

نہ مطلب پٽ ورائج ٿون

## ۲۱ - انگريزي راج جي ايمانداري

ٽلهه - راج ڏارئي ۽ رشوت خوري

چڏيو ملڪ کٽائي - ٿهر ڪمائي

۱- ونن ڪورا ۽ تا رشوت ناهي.

ڪارن کهڙو پوء ڏوه آهي

خرچ چڏبائون ٿا وڌائي - ٿهر ڪمائي

۲- ٻهرين پوليس جا بڏو احوالا.

رعيت جا آهن ڪوالا

چڏي راکن رعيت کٽائي - ٿهر ڪمائي

٣- فرياد ڪٽي آيو غريب ويچارو.
مال ملڪيت چور ڪٽي ويا سارو
ايهو عرض تہ منهنجو آهي. ڦهر ڪمائي

٤- تنهن کان اڳيم چور جو آهيو.
حال حوالدار سارو سڀايو
ويو ڪيسي ڪچهري ڪرائي. ڦهر ڪمائي

٥- جالچ ڪري ڪڍ فرياديءَ سان آئي.
اندران الدوئي رشوت کائي
همت ايرو ڪري ڪوڙ آهي. ڦهر ڪمائي

٦- ڇڪون ڇڏين جالچ ڪنداسون.
مال لڌو تہ توکي ڏيندا سون
نت ويو نہ اچڻي آهي. ڦهر ڪمائي

٧- وڏن ڪامورن جي ٻڌو ڪاروائي.
اچن جڏ تہ وڏن رسائي
برابري ٻيدا ڪهوائي. ڦهر ڪمائي

٨- ڏر لي ڇڏيوالو رشوت کائي.
لڌهن کانپوءِ وڃي خبر سڀائي
عرضدار هڪ آيو آهي. ڦهر ڪمائي

٩- ٻهتو حاڪم آفيس جي الدو.

بيندو ٻاڻي وڃي پيرن جي ڀر
ڏکوءِ سلام ورائي- ڦهر ڪمائي

١٠- ڪس ڪر معتبر ٿئو ورايو-
وڃ ٻري ڇو اٽيءِ سَتايو
هنيءِ موقعو اسانکي نه آهي- ڦهر ڪمائي

١١- فروٽ ٽوڪرو ڪٽي اڇي ٻاڻي-
پلي آيا توهين مڌمڇا سائين
ڏي پٽيوال ڪرسي وڃائي- ڦهر ڪمائي

١٢- اڄ هيڏانهن اتو پير وڌايو-
ڪم ڪار هجي ته جلد ٻڌايو
ڏينداسون جهٽ پٽ لاهي- ڦهر ڪمائي

١٣- ڏاڙائن ڦٽو ڪر الهي کي هاڻي-
ٻين کاتن جو ڇڇ سڀاڻي
تيار جيل تڏهن لاءِ آهي- ڦهر ڪمائي

## ٢٢ گرفتاري موتي لعل جي

تلهه- موتي لعل موٽين مان ڇڏي اڄ وئين ٽون
ڪري سڏو سڀني اسان مان وئين ٽون

١- وڃي ساڻ ساڻي وزير وئين ٻيو-
بندوءِ ناحق بند ۾ ٻيارا وئين ٽون

محمود شاهه سعيد لالو جنهنجو آهي.

موٽي جلد منڙا اسان وٽ ايندين ٽون

٢- ڪندو مهر مڙلا ٿيندي فتحيابي.

وطن واڳه پنهن جي وٽندين ورائي ٽون

مزو ڪين ماڻيندو انگريز آنيائي.

ٿيندو ناس جلدي ڏسندين بيزا ٽون

٣- رهيون نه آهي قائم ظالم هن دنيا ۾

پائي سوپ سهڻا اسانوٽ ايندين ٽون

متان ناوائڙ ٿين ٽون هاڻي مورماندو.

موٽي جلد ملندين ماڻڻ سان منا ٽون

## ٢٣ جيون چرتر موتي لعل

تلهه - ملڪ مڙلا جيجو اڄ موتي.

شيطان ويو نه سڏائي اڄ قيد ڪرائي

١- ويو وڪالت جاڻي پاڙي.

حقيقت تنهن جي سڀايان ساري

ٽالي سڏس ٻيو نه آهي

٢- داني ڏرمي پرابڪاري.

ڏاڍ ڪانگريس کي ماڪيءَ ساري

ٻنگلي سوڏي هلائي

٣- پٽ سندس اڳي قابو ٿئڙو-

نوڪري شاهي هنکي بہ ٿئڙو

ڪميٽون قاعدو لڳائي

٤- نوورني جا نهن آهي تنهن جي-

سچي جنڊي آهي چڪر جي

سا باندَ بندَيخاني آهي

٥- ڏي دنيا ۾ اٽڪي اڪيلي-

سوتين ۾ سا آهي نہ سهيلي

گهر گهر ٻرخو هلائي

٦- جان سندي پرواهہ نہ ڪائي-

گهر ملڪيت تو سڀڻي اڏالي

ٻيري منجهہ ٻڏالي

٧- محمود شاهہ جو شهر دلارو-

ڇي انڪرنزن جو سڀ ڏکيرو

ويو ظالمي واڻ ڏي داهي

٨- انو ناوالن جي صلاح ايهائي

لوهان نہ ڇڏيو سڀڻي ڪمائي

اڇر جوان جنگ ۾ ڪاهي

# ۲۴- پرماتما وٹ پڪار

ٽلهه:- ڪوڏهي ڪوڙ هيٺن ڇوسگهو لهه سار منا موهن.

ٽيو بي جال پارت هي سگهو لهه سار منا موهن

۱- ڪيو بيزار پارت ڪي.

حڪومت هن انڊيا هاڻي.

ڪهي قتلام ڪيو ڏهري.

لن تون تار منا موهن

۲- سپاتر شيو سولين ڏهنجا.

سوري شيطان جي ڇاڙهيا.

تکي تلوار اڻس هاڻي.

ڏهنڪي اڇي نار منا موهن

۳- هزارين هن ابلائن کي.

ڪيو قتلام ڪٽارن سان.

ڪيئي ڪٽين قيد بجري ۾.

نظر سان نهار منا موهن

عبڊسي وانسي ڪڏي اڻيئي جو.

مان منهنجا مراري ٿون.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

آءُ سدرشن چڪر کي ڏاري.

هلي هڪوار منا موهن

٥- فواڻن ۾ ڦٽيل آهيان.

ڪسي ڪولڏو ويا ڪيڏي.

ڻن جي تتل هردي کي.

اچي ٿون ٽار منا موهن"

٦- آزادي جي ٻيڙي اندر.

ڇڙهيل ڇت سان آهن ڇڪي.

ڏي ملاح هن ٻيڙي جو.

اچي ڪر پار منا موهن.

٧- ڪيل الجام آهي ڏهنجو.

ڏکي هن ديس جي ڪالو.

ناراڻن کي قول پورو ٿون.

وڃي اوتار ملا موهن



ٽلهه - سوراج سڪل وڃ کي رت سان ڪنداسون سائو.

ورندو آهر هر کو ڇڪو دنيا ۾ ڇائو

١- ڪولڏو ڪنا هزارين اهنسڪ اصول وارا.

جن سر ڪيو ٽري لي هند جو ڪنداسون لاهو

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

٢- وهيو خون کري ريلا سر لئين جي باڙي
ماريائون کيئي نمونا ڪنکي ڏنائون قاهو
٣- ترڪن تيون مانائون تنجون ٿي شهيد جيڪي وڙڻا.
اڃ موت سي ڪئن موڙن سر تان لاٿائون آهو
٤- هند جو بيار ٿنون وت جنهن وت شرم جو ڪترو.
هندان سي ڏيندا جنڪ هولدو ڪو نالو

( ٣٦ )

تلهه - سنيا ناس ملڪ جو شرابين کري ڇڏيو.
در بدر درويش کي ديوان کري ڇڏيو
١- کري هيٺو هندستان کي ولائت ورسائي هنن.
شيطان هن سرڪار جو ڪهڙ ٻوڙي ڇڏيو
٢- پي شراب شيطان کي سڀاڪب ڇڏيالون ڇڏي.
مانا بيڙ زال کي هڻن هٿ کري ڇڏيو
٣- خواري جو ڪارو ڪٽي جيرا ڇلاياڻون ڇان ڇا.
حسن هندستان جو برباد کري ڇڏيو
٤- پڇاڙ پڇس کي کري لعنت لوڪن جي ڪٽي.
هردو شرم شان جو هري هڙي ڇڏيو

ARCHIVES OF INDIA NATIONAL ARCHIVES

ا- اتو غڙت شرم کوبڏي مرو ٿي هٽ ٻڏي-
والٽ کان وسندڙ وطن وڃان ڪڙي ڇڏيو

( ٣٧ )

ٻڌ- ڇڇو سچ سڀني جا ڇڻون اسين اوهانکي
مرڊ ڇڻون يا مارون ڏيو ٽڪل ڪري اسانکي

١- بيشڪ ڏسون اسين ٽا-
بوتو بٽيل ڏيرداڙو
ڏسي دلبر دليون توهانجون-
جا ڇڻون اسين توهانکي

٢- آهي جا عام چوٽي-
وڃ نون اي زال جهڙا-
ايهو علام ٿهوڻي-
حق چوڻ اسانکي

٣- دليري اڄ ڏيکارڻ جي-
ظاهر ظهور آهي-
قربالي جيڪا ڪئي الن-
سا تو چوان توهانکي

٤- سمجهي شهر جي اندر-
ڪوشنا ڪماري آهي-

قرباني جهڙي ڪارڪ.

ڏيکاري اٽس توها ڏيکي.

٥- بي دزدي سان بي حياڻن.

مارڻا مرد اسالچا.

ڇاڻي ٻڌي تہ باهون.

بچايو ٻوڙ اسالکي

٦- مشتاق ٿي ملڻ ڪاڪ.

ڪٽين قيد ٿي ٻ ويون.

جوڙي هو جنڪ مردالي.

ڏس ڏيڻي ويون اسالکي

٧- دل ڪليءَ سان دوستو.

هاڻي ٻڌايو موڪي

ڪهڙو دنيا جي الدر.

لقب ڏيون ڪ وهانکي

٨- خالي ڪلاس هڪڙو.

ڪڏڻ جو باقي آهي.

وڃيو وڃو اوڏانهن.

ٻيو ڇا ڇڏون اسين لوهانکي

٩- سڄڻو شوم گهرجي.

اهڙي مردانگي کان

وڃايو وڃي ڪاڙيون.
ڇا ڇوي ڪاوائن ٽوهاڪي

## ٢٨ ـ هارين کي هدايت

ٽلهه ـ پاڙو ڇڏيو هڻن کي هاڻ.
گانڊي اوهان لاءِ گهات گهريو آهي.

١ـ سڄي عمر لوهان ڪريو ڪمائي.
پاڇي پوي ٽي ڪاله پاڻي
پوءِ ڇو تا پتو ويو پاڻ

٢ـ انگريزن آزار مڃايو.
شاهوڪار شاهي خوب ستايو
ڪيو محتاج مالي ڪاڻ.

٣ـ سوڊ سختيون سهي پوڪ ٻاڏايو.
ولايت وڃي انگريز اڏايو
ڇڏي نہ اڪ جي ٻڪ ٽوهاڻ

٤ـ سوراج ملڻ کانپوءِ سوڙائي.
ان ڏن جي پوءِ ليڈي ٻي ٻراهي
ڪاله رهندي ڪمٽن ڪاڻ

٥ـ ستياگرهه جو شور مچائي.
ڪڍون انگريزن هٽان اڏائي
پوءِ مالڪ ٿيڻون ٻاڻ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

٦- نارائن جي اٿو صلاح ايهائي.
ڪڏ وجهو توهين اهڙي ڪمائي
جنهنبر ۾ آهي شان مان
( ٢٩ )
ٿلهه- پلي ڪر ٿون ظلم اي شيطان سرڪار.
غرق ٿون نه ٿيندين هڪڙي گهڙي ۾
١- آهي ٿوتي ناراض.
سڄي ٿهيجي رعيت
فنا ٿون بي ٿيندين
هڪڙي گهڙي ۾
٢- پشاور جي اندر.
هلائين جا گولي.
ماريا ڪئي اوڄوان. هڪڙي گهڙي ۾
٣- مري ويا الهن جي. ۽ آهي ڪاڏ پرواه.
ڇڏيندين ٿون هند کي. پوءِ هڪڙي گهڙي ۾
٤- ڪادي کي توهين پايو. وديشي جلايو.
آزادي پوءِ ٿيندي. هڪڙي گهڙي ۾
٥- جي ٿو ٿماڻيو. بدو پارٽ واسي.
بچايو ظالم کي. ٿوهان هڪڙي گهڙي ۾

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA